

**Građanski odbor za ljudska prava
Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću
Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek**

PRAĆENJE SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE

IZVJEŠTAJ ZA SVIBANJ I LIPANJ 2011. GODINE

Monitoring tim:

Veselinka Kastratović
Mladen Stojanović
Jelena Đokić Jović
Maja Kovačević Bošković
Marko Sjekavica
Martina Klekar
Milena Čalić Jelić
Miren Špek

Asistentica na projektu:

Ljiljana Bračun

Za organizacije:

Mladen Stojanović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek
Vesna Teršelič, Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću
Zoran Pusić, Građanski odbor za ljudska prava

IZMJENE I DOPUNE ZAKONA O PRIMJENI STATUTA MEĐUNARODNOG KAZNENOG SUDA I PROGONU ZA KAZNENA DJELA PROTIV MEĐUNARODNOG RATNOG I HUMANITARNOG PRAVA

Nakon našeg višegodišnjeg zagovaranja, ali i preporuka Europske komisije, izmjenjen je *Zakon o primjeni Statuta MKS* - u pogledu nadležnosti sudova i u pogledu mogućnosti korištenja dokaza prikupljenih od MKS.

Hrvatski sabor donio je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o primjeni Statuta MKS* 6. svibnja 2011. godine. Navedenim *Zakonom* za vođenje kaznenih postupaka za kaznena djela ratnih zločina propisana je isključiva nadležnost županijskih sudova u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu u svim „novim“ predmetima (predmetima u kojima kazneni postupak tek treba započeti). Predmeti u kojima su kazneni postupci ranije započeli bit će dovršeni na sudovima na kojima su postupci i započeli (nadležni po *Zakonu o kaznenom postupku*), no u tim slučajevima predsjednik VSRH, na obrazloženi prijedlog Glavnog državnog odvjetnika, može odobriti da se vođenje postupka premjesti na jedan od četiri suda.

Iako smo isticali potrebu da se *Zakon o primjeni Statuta MKS* dopuni odredbom kojom bi se propisao sastav vijeća VSRH kada kao drugostupanjski sudi na raspravi, na način da se iz sastava vijeća isključi sudjelovanje sudaca porotnika te da članovi vijeća budu isključivo suci VSRH, do takvih izmjena nije došlo.

Također, izmjenama *Zakona* nije propisana isključiva nadležnost županijskih državnih odvjetništava u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku za postupanje u predmetima ratnih zločina.

Pored toga, izmjenama *Zakona o primjeni Statuta MKS* nije propisana mjesna nadležnost četiri županijska suda.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o primjeni Statuta MKS izmjenjen je čl. 28. *Zakona o primjeni Statuta MKS*. Izmjenama je propisano da se dokazi koje su prikupila tijela MKS(J) mogu koristiti u kaznenom postupku u RH pod uvjetima da su ti dokazi izvedeni na način predviđen Statutom i Pravilima o postupku i dokazima MKS(J) i da se mogu koristiti pred tim Sudom. Cilj ove izmjene trebalo je biti otklanjanje mogućnosti različitih interpretacija zakona u pogledu (ne)mogućnosti korištenja navedenih dokaza. No nakon što su izmjene stupile na snagu, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku u ponovljenom postupku protiv Damira Kufnera i dr. (zločin u Marinom Selu) odbilo je koristiti iskaze svjedoka koje su uzeli istražitelji Tužiteljstva MKSJ, smatrajući da ih je VSRH u istome postupku ranije već ocijenio nezakonitima.

PREGLED POSTUPAKA KOJE SMO PRATILI

a) Praćene glavne rasprave na županijskim sudovima u Republici Hrvatskoj

Promatrači monitoring tima Centra za mir, nenasilje i ljudska prava, Documente i Gradanskog odbora za ljudska prava u svibnju i lipnju 2011. **na županijskim sudovima u Republici Hrvatskoj** pratili su glavne rasprave u **13 kaznenih postupaka ratnih zločina**.

Glavne rasprave održavane su na **županijskim sudovima u Osijeku** (postupak protiv opt. Damira Kufnera i dr. za zločin u Marinom Selu; postupak protiv opt. Željka Čizmića za zločin u Dalju IV); **Vukovaru** (postupak protiv opt. Miloša Stanimirovića i dr. za zločin u Tovarniku); **Sisku** (postupak protiv opt. Jablana Kejića za zločin u Zrinu); **Zadru** (postupak protiv opt.

Milana Jurjevića i dr. za zločin u Kruševu); **Zagrebu** (postupak protiv opt. Emila Črnčeca i dr. za zločin u Mliništu; postupak protiv optuženih Pere Đermanovića i dr. za zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice; postupak protiv opt. Željka Gojaka za zločin u karlovačkom naselju Sajevac); **Slavonskom Brodu** (postupak protiv opt. Janka Radmanovića i dr. za zločin granatiranjem Slavonskog Broda), **Rijeci** (postupak protiv opt. Radoslava Čubrila za zločin u Lovincu; postupak protiv opt. Miće Cekinovića za zločin u Slunju i okolnim mjestima); **Šibeniku** (postupak protiv opt. Gorana Amanovića za zločin u Suknovcima i Oklaju) i **Bjelovaru** (postupak protiv opt. Ivana Husnjaka i dr. za palež sela Pušine i Slatinskog Drenovca).

U postupku koji se na Županijskom sudu u **Zadru** vodi protiv opt. Nebojše Baljka i Steve Ivaniševića (zločin u Ravnim Kotarima II) tijekom svibnja i lipnja nisu održavana ročišta glavne rasprave, no 18. svibnja izvanraspravno su ispitani svjedoci u mjestu svoga prebivanja.

Od 13 postupaka u kojima su održavane glavne rasprave u pet su donesene nepravomoćne presude:

1. Dana 20. svibnja 2011. na Županijskom sudu u Šibeniku objavljena je presuda u predmetu **opt. Gorana Amanovića (zločin u Suknovcima i Oklaju)**. Navedenom presudom optuženik je oslobođen krivnje. Sud je zaključio da je nesporno da su se zločini dogodili, ali je, vodeći se načelom "*in dubio pro reo*", zaključio kako nije dokazano da je zločine počinio upravo optuženik, već druga osoba istog imena i prezimena.

Opt. Amanovića se tereti da je od kraja 1991. do 1994. godine u Suknovcima i Oklaju, na tada privremeno okupiranom području Općine Promina, kao pripadnik srpskih paravojskih postrojbi fizički zlostavljao i tukao civilno stanovništvo starije životne dobi hrvatske nacionalnosti, a jedan je stariji muškarac preminuo zbog zadobivenih ozljeda. Također, tereti ga se da je jednu stariju žensku civilnu osobu silovao, a jednu pokušao silovati te da je civilima prijeto, zastrašivao ih, terorizirao i pljačkao njihovu imovinu.

Optuženik, koji je Hrvatskoj izručen iz Bosne i Hercegovine, do objave prvostupanjske presude nalazio se u pritvoru šibenskog zatvora. Nakon objave presude pritvor je ukinut.

2. Dana 24. svibnja 2011. na Županijskom sudu u Bjelovaru objavljena je presuda u predmetu **optuženih Ivana Husnjaka i Gorana Sokola (palež sela Pušine i Slatinskog Drenovca)**, optuženih za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, u vezi sa čl. 28. st. 2. OKZ RH.

Presudom Vijeća za ratne zločine Županijskog suda u Bjelovaru optuženici su oslobođeni optužbe. Glavna rasprava u ovome postupku započela je u ožujku 2011. godine, no kako ročišta nisu zakazivana od svibnja 2010., dana 23. svibnja 2011. glavna rasprava započela je iznova. Presuda je objavljena dan potom.

Optužnicom im se stavlja na teret da u veljači 1992., kao časnici HV-a, zapovjednik odnosno zamjenik zapovjednika jedne postrojbe HV-a, tijekom akcije čišćenja terena u selima Pušina i Slatinski Drenovac, iako su znali da se događaju protupravne radnje, kojima je nekoliko pripadnika okrivljenicima podređenih postrojbi palilo napuštene kuće stanovnika srpske nacionalnosti, nisu poduzeli ništa da se protupravna postupanja suzbiju i kazne te na taj način pristali da se nastavi sa takvim radnjama i na posljedice takvih radnji (u selu Pušina uništeno je 17 kuća, pucanjem iz vatrenog oružja oštećen je toranj pravoslavne crkve, u Slatinskom Drenovcu zapaljeno je 19 kuća, kao i lovački dom između Pušine i Slatinskog Drenovca).

3. Dana 1. lipnja 2011. na Županijskom sudu u Slavanskom Brodu objavljena je presuda u obnovljenom postupku protiv **Janka Radmanovića i Radisava Stojanovića (zločin granatiranjem Slavanskog Broda)**.

Nakon što je na osnovi zahtjeva državnog odvjetništva u odsutnosti okrivljenika proveden obnovljeni postupak, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Slavanskom Brodu ostavilo je na snazi presudu Okružnog suda u Požegi broj K-82/91 od 25. listopada 1993. (potvrđenu presudom VSRH broj IKŽ 157/1994-3 od 4. svibnja 1995.) kojom su optuženici u odsutnosti proglašeni krivima i osuđeni na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina svaki.

Proglašeni su krivima da su 15. i 16. rujna 1991. godine, kao komandanti kasarne "Ivan Senjug Ujak" u Slavanskom Brodu, izdavali naredbe da se bez obzira na djelovanje redovnih oružanih snaga RH i bez odabira ciljeva otvara vatra iz svog raspoloživog naoružanja na pojedine dijelove grada, koje naredbe su podređeni oficiri i vojnici izvršavali otvarajući vatru, a kojom prilikom su uništeni i u znatnoj mjeri oštećeni brojni objekti, šestoro civilnih osoba zadobilo je lake, a jedna civilna osoba teške tjelesne povrede, pa da su time počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

4. Dana 7. lipnja 2011. na Županijskom sudu u Zadru objavljena je presuda u trećem (drugom ponovljenom) postupku protiv **optuženih Milana Jurjevića i Davora Tošića (zločin u Kruševu)**. Navedenom presudom optuženici su oslobođeni optužbe.

Optužnicom im se stavlja na teret da su kao pripadnici srpskih postrojbi projektilima iz vatrenoga oružja lišili života Milu Brkića – Kuzmana, civilnu osobu hrvatske nacionalnosti, koji nije pružao nikakav otpor, na način da je drugooptuženi Tošić iz pištolja ispalio više metaka, a kada je ranjeni oštećenik pao na zemlju, prvooptuženi Jurjević da je iz svoje poluautomatske puške ispalio još tri projektila u Milu Brkića, od čega je ovaj umro.

Prethodno je u ovome predmetu VSRH 2000. godine ukinuo oslobađajuću presudu Županijskog suda u Zadru iz 1997. godine, a potom, 2007. godine, i osuđujuću presudu Županijskog suda u Zadru kojom je prvooptuženi Jurjević osuđen na kaznu zatvora u trajanju od četiri, a drugooptuženi Tošić u trajanju od petnaest godina.

Prvooptuženi Jurjević brani se sa slobode (u pritvoru se nalazio od 26. svibnja do 01. prosinca 1997.), a drugooptuženom Tošiću sudí se u odsutnosti.

5. Dana 13. lipnja na Županijskom sudu u Osijeku nakon provedenog ponovljenog postupka objavljena je presuda u predmetu **opt. Damira Kufnera i dr. (zločin u Marinom Selu)**, bivših zapovjednika odnosno pripadnika Voda vojne policije pri 76. samostalnom bataljunu Zbora narodne garde. Navedenom presudom prvooptuženi Damir Kufner oslobođen je optužbe, u odnosu na drugooptuženog Davora Šimića optužba je odbijena zbog zastare kaznenog progona¹, trećeoptuženi Pavao Vancaš oslobođen je optužbe, četvrtooptuženi Tomica Poletto proglašen je krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju

¹ Izmijenjenom optužnicom od 31. svibnja 2011. ovoga optuženika više se nije teretilo za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, nego kaznenog djela protupravnog lišenja slobode.

od 15 godina, petooptuženi Željko Tutić proglašen je krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 12 godina, a šestooptuženi Antun Ivezić oslobođen je optužbe.

Ponovljeni postupak proveden je na Županijskom sudu u Osijeku, jer je predmet, nakon što je VSRH zbog proceduralnih pogrešaka ukinuo presudu Županijskog suda u Požegi kojom su sva šestorica okrivljenika proglašeni krivima, delegiran Županijskom sudu u Osijeku. VSRH presudu Županijskog suda u Požegi ukinuo je, između ostalog, jer je smatrao da su u postupku korišteni nezakoniti dokazi – iskazi svjedoka koje su uzeli istražitelji Tužiteljstva MKSJ. Iako je tijekom trajanja ponovljenog postupka izmijenjen *Zakon o primjeni Statuta MKS*, s ciljem omogućavanja korištenja dokaza prikupljenih od strane MKSJ, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku odbilo je prijedlog tužiteljstva da se navedeni iskazi uvrste u spis, s obrazloženjem da je te iskaze VSRH već ranije ocijenio nezakonitima.

Tijekom ovoga izvještajnog razdoblja (svibanj-lipanj) započele su glavne rasprave u četiri kaznena predmeta:

1. Na Županijskom sudu u Zagrebu 31. svibnja započela je glavna rasprava u ponovljenom postupku protiv **optuženih Pere Đermanovića, Dubravka Čavića i Ljubiše Čavića (zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice).**

Prethodno je VSRH 22. prosinca 2010. ukinuo prvostupanjsku presudu Županijskog suda u Sisku kojom su 23. travnja 2010. optuženici proglašeni krivima i osuđeni na kazne zatvora: Pero Đermanović na 11 godina, Dubravko Čavić na 9 godina i Ljubiša Čavić na 2 godine. Presudu u odnosu na Ljubana Bradarića, koji je osuđen na godinu dana zatvora, VSRH je potvrdio. Nakon toga predmet je delegiran Županijskom sudu u Zagrebu.

Optužnicom ih se tereti da su u listopadu 1991. u Stublju, Graboštanima te Gornjem i Donjem Hrastovcu (selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice) kao pripadnici nelegalnih oružanih formacija tzv. SAO Krajine protuzakonito zatvorili, mučili i ubili civila Vladimira Letića, da su palili kuće, čime su uništavali imovinu u velikim razmjerima, kao i da su zastrašivali civile kako bi ih prisilili da napuste svoja mjesta.

Opt. Pero Đermanović nalazi se u pritvoru, opt. Dubravko Čavić je nedostupan i sudi mu se u odsutnosti, a opt. Ljubiša Čavić nakon objave prvostupanjske presude brani se sa slobode.

2. Na Županijskom sudu u Osijeku 2. lipnja 2011. iznova je započela glavna rasprava u postupku protiv **opt. Željka Čizmića (zločin u Dalju).** Glavna rasprava započela je iznova jer ročišta u ovome predmetu nisu održavana od svibnja 2009. godine. Inače, u ovome se postupku s glavnom raspravom prvotno započelo još 2006. godine, no zbog prekida duljih od dva mjeseca glavna je rasprava više puta kretala iznova.

Optuženika se tereti da je sudjelovao u osnivanju pararendarstvenih vlasti, postao zapovjednik tzv. Stanice milicije u Dalju, radio na ustrojavanju zatvora u podrumskim prostorijama Stanice milicije, s ciljem stvaranja uvjeta za uhićenje i zatvaranje civila nesrpske nacionalnosti; da je organizirao, naređivao i vodio nezakonita uhićenja i dovođenja velikog broja civila u zatvor, a kao zapovjednik dopuštao da se uhićenici drže

u zatvoru u krajnje nehumanim uvjetima, da njegovi podređeni i osobe izvan Stanice milicije u Dalju, ako su to htjele, ulaze u zatvor i fizički i psihički muče zatvorenike.

Opt. Čizmić brani se sa slobode.

3. Na Županijskom sudu u Zagrebu dana 9. lipnja 2011. iznova je započela glavna rasprava u postuku protiv **opt. Željka Gojaka (zločin u karlovačkom naselju Sajevac)**. Rasprava, koja je prvotno započela u prosincu 2010., nije održavana od siječnja 2011.

Optuženika, koji se od 22. listopada 2010. nalazi u pritvoru, tereti se da je 5. listopada 1991. u karlovačkom naselju Sajevac, kao djelatnik PU karlovačke, zajedno s više nepoznatih pripadnika Zbora narodne garde u kući obitelji Roknić lišio života Marka Roknića, Dragicu Ninković i maloljetnu Danijelu Roknić i time počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

4. Na Županijskom sudu u Rijeci dana 15. lipnja 2011. započela je glavna rasprava u trećem (drugom ponovljenom) postupku protiv **opt. Miće Cekinovića (zločin u Slunju i okolnim mjestima)**.

Prethodno je u ovome postupku VSRH dva puta ukidao osuđujuće presude Županijskog suda u Karlovcu, kojima je optuženik proglašavan krivim i osuđivan na kazne zatvora, u trajanju od jedne, odnosno četiri godine.

Nakon što je treći (drugi ponovljeni) postupak u ožujku 2011. započeo na Županijskom sudu u Karlovcu (Stalnoj službi u Gospiću), predmet je ipak delegiran Županijskom sudu u Rijeci.

Optuženika se tereti da je u studenom 1991. kao zapovjednik čete "TO Primišlje", koja je bila u sastavu postrojbi "SAO Krajine", na području grada Slunja i okolnih mjesta dozvoljavao i naređivao da se mještane hrvatske nacionalnosti lišava slobode, fizički zlostavlja i ubija te da se pale i razaraju zgrade pa su, sukladno tome, pripadnici njegove postrojbe jednu osobu uhitili, izudarali i bez pravne osnove zatvorili, dok su jednog civila ubili i zapalili njegovu kuću, a veći su dio stanovništva hrvatske nacionalnosti protjerali iz njihovih domova, pa da je time počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

Optuženik se od 6. srpnja 2009. godine nalazi u pritvoru.

U preostala četiri postupka nastavljene su glavne rasprave započete prije ovoga izvještajnog razdoblja:

1. Na Županijskom sudu u Sisku nastavljena je glavna rasprava, započeta 14. travnja 2011., u postupku protiv **opt. Jablana Kejića (zločin u Zrinu)**.

Prethodno je razdvojen postupak protiv prisutnog optuženika Jablana Kejića od postupka prema ostalim (nedostupnim) okrivljenicima: Mirku Ćurčiji, Milenku Milkoviću i Momčilu Buincu.

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Sisku optuženicima se stavlja na teret da su kao pripadnici oružanih postrojbi tzv. SAO Krajine, nakon što je prvooptuženi Kejić u Kuljanima zarobio ranjenog pripadnika MUP-a RH Šefika Pezerovića, tukli navedenog zarobljenika, unijeli ga u prtljažnik automobila i odvezli do jedne livade u Zrinu, gdje su ga ubili iz vatrenog oružja, pa da su na taj način počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH.

Tijekom svibnja i lipnja održano je 3 ročišta glavne rasprave. Nastavak glavne rasprave predviđen je za 8. srpnja 2011.

Optuženi Kejić nalazi se u pritvoru od 15. listopada 2010. godine.

2. Na Županijskom sudu u Zagrebu nastavljena je glavna rasprava, započeta 8. ožujka 2011., u predmetu **optuženih Emila Črnčeca, Tihomira Šavorića, Antuna Novačića, Roberta Precehtjela, Nenada Jurineca, Gorana Gaće i Roberta Beraka (zločin u Mliništu).**

Tijekom svibnja i lipnja održano je ukupno 6 ročišta glavne rasprave. Nastavak glavne rasprave planiran je za 1. srpnja 2011.

Optuženike se tereti da su u rujnu 1995. na širem području mjesta Mlinište u Bosni i Hercegovini, kao pripadnici 7. Gardijske brigade Hrvatske vojske, po zapovjedi zapovjednika brigade, sada pok. Ivana Koradea, hicima iz osobnog oružja i automatskih pušaka usmrtili šestoricu pripadnika vojske Republike Srpske zarobljenih u vojnoj akciji "Maestral 2", pa da su time počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH.

Optuženici se nalaze u pritvoru od 28. listopada 2009. godine.

3. Na Županijskom sudu u Vukovaru u tijeku je glavna rasprava, započela 13. travnja 2010., u postupku koji se vodi protiv **opt. Miloša Stanimirovića i još trinaest okrivljenika (zločin u Tovarniku).**

Svim optuženicima sudi se u odsutnosti.

Optuženike se tereti da su nakon 20. rujna 1991. u mjestu Tovarnik civilno stanovništvo hrvatske i nesrpske nacionalnosti raseljavali, ubijali, fizički zlostavljali i prisvajali ili uništavali imovinu pa da su time počinili kaznena djela genocida iz 119. OKZ RH i ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZ RH uz primjenu čl. 43. OKZ RH.

Tijekom izvještajnog razdoblja održana su dva ročište glavne rasprave (5. i 27. svibnja). Nastavak rasprave planiran je za 12. srpnja 2011.

4. Na Županijskom sudu u Rijeci nastavljena je glavna rasprava, započeta 18. travnja 2011., u postupku protiv **opt. Radoslava Čubrila (zločin u Lovincu).**

Optuženiku se sudi u odsutnosti.

Radi se o trećem (drugom ponovljenom) postupku, u kojemu ročišta glavne rasprave nisu održavana od 2007. godine do 18. travnja 2011. Do tada je postupak vođen protiv petorice optuženika, no 2011. Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci odustalo je od kaznenog progona četvorice optuženika (Milorada Čubrila, Milorada Žegarca, Petra Hajdukovića i Gojka Mrkajla).

U ovome predmetu Županijski sud u Gospiću dva je puta donosio prvostupanjske presude, no VSRH je oba puta ukidao prvostupanjske presude i vraćao predmet na ponovno raspravljanje. S obzirom da Županijski sud u Gospiću nije imao dovoljno sudaca za formiranje novog vijeća, VSRH je donio odluku o delegiranju predmeta sa Županijskog suda u Gospiću na Županijski sud u Rijeci.

Opt. Radoslava Čubrila tereti se da je počinio ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZRH, tako što je 5. kolovoza 1991. godine, u Lovincu, kao zapovjednik „Velebitske jedinice“ tzv. SAO Krajine, koju je osnovao zajedno sa sumještanima iz sela Raduč, s pripadnicima te jedinice, izveo minobacački napad na Lovinac i okolna sela te dozvolio pripadnicima spomenute postrojbe da upadaju u kuće, pretresaju ih i pale, prilikom čega su na kuću Kate Šarić bacili bombu, od koje je ista dobila teške ozljede i od njihovih posljedica u bolnici preminula. Optuženog se također tereti da je naredio da se zarobljeni Milan Sekulić veže i ubije, a da se kao taoci uzmu Stjepan Katalinić, Jure Sekulić, Marko Pavičić, Ivan Ivezić, Martin Šarić i Mile Račić, a potom je dozvolio nepoznatim pripadnicima svoje jedinice da navedene, izuzev Mile Račića, koji je s ultimatumom za predaju poslan u prostorije MUP-a Lovinac, pucanjem u leđa i glavu, ubiju.

Ročište je održano 13. svibnja. Iako je nastavak bio zakazan za 27. lipnja, ročište nije održano zbog nedolaska pozvanih svjedoka. Nastavak je predviđen je za dan 8. srpnja 2011.

Unatoč tome što su bile zakazane, nisu započele glavne rasprave na županijskim sudovima u **Vukovaru** (postupak protiv opt. Darka Radivoja), **Varaždinu** (postupak protiv opt. Luke Markešića i dr. za zločin u Bjelovaru) i **Sisku** (postupak protiv opt. Branka Dmitrovića i dr. za zločin u Baćinu):

1. Optužnicom ŽDO iz Vukovara br. K-DO-15/02 od 5. ožujka 2003. **Darku Radivoju** stavlja se na teret da je točno neutvrđenog dana sredinom mjeseca studenoga 1991. godine, u Čelijama, kod mjesnog groblja, s više hitaca iz automatske puške usmrtio ranjenog i zarobljenog pripadnika hrvatskih postrojbi Marijana Pleteša.

Rasprava je bila zakazana u studenom 2010. te u lipnju 2011., no zbog nedostupnosti optuženika je odgođena.

Za isto kazneno djelo, ratni zločin protiv ratnog zarobljenika (usmrćenje Marijana Pleteša), protiv opt. Radivoja vodi se postupak u Republici Srbiji. Viši sud u Beogradu 17. studenoga 2010. donio je prvostupanjsku presudu kojom je optuženik proglašen krivim i nepravomoćno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina.

2. Iako je bila zakazana za 15. lipnja, na Županijskom sudu u Varaždinu nije započela glavna rasprava u četvrtom (trećem ponovljenom) postupku protiv **Luke Markešića, Zdenka Radića, Zorana Marasa i Ivana Orlovića (zločin u Bjelovaru)**. Glavna rasprava nije održana jer je zatraženo ustupanje nadležnosti drugome sudu.

U ovome postupku VSRH dva je puta ukidao oslobađajuće presude (Županijskog suda u Bjelovaru od 20. siječnja 2001. i Županijskog suda u Varaždinu od 28. veljače 2005.), a potom i osuđujuću presudu Županijskog suda u Varaždinu od 21. prosinca 2007. kojom je opt. Markešiću bila izrečena kazna zatvora od 4 godine, a Radiću, Marasu i Orloviću od 3 godine.

Optuženike, pripadnike hrvatskih postrojbi, tereti se da su pomogli nepoznatim osobama u počinjenju kaznenog djela ratnog zločina prema ratnim zarobljenicima i kaznenog djela ratnog zločina prema civilnom stanovništvu, u kojemu je usmrćeno šest osoba, dok je jedna osoba preživjela.

3. Iako zakazana za 5. svibnja, na Županijskom sudu u Sisku nije započela glavna rasprava u predmetu **opt. Branka Dmitrovića i dr. (zločin u Baćinu)**. Predmet je delegiran Županijskom sudu u Rijeci, na kojem bi glavna rasprava trebala započeti 27. rujna 2011.

Okrivljenicima Branku Dmitroviću, Slobodanu Borojeviću, Milinku Janjetoviću, Momčilu Kovačeviću, Stevi Radunoviću, Veljku Radunoviću, Katici Pekić, Marinu Krivošiću i Stevanu Dodošu stavlja se na teret privođenje i zatočenje najmanje sedamdeset civilnih osoba hrvatske nacionalnosti, od kojih je potom najmanje 56 ubijeno automatskim vatrenim oružjem.

Osim osmooptuženog Krivošića svi drugi optuženici nedostupni su pravosudnim tijelima RH.

U nekoliko postupaka u kojima smo tijekom 2010. i/ili u prva četiri mjeseca 2011. godine pratili glavne rasprave, tijekom svibnja i lipnja 2011. nije održano niti jedno ročište, pa će rasprave u tim predmetima morati započeti iznova:

1. U postupku koji se na Županijskom sudu u Sisku vodi protiv **opt. Stojana Letice (zločin u Novom Selištu)**, ročište je održano 22. ožujka 2011. Nastavak glavne rasprave treba biti zakazan pisanim putem.

Okrivljeniku, koji je nedostupan državnim tijelima Republike Hrvatske, sudi se u odsutnosti.

2. U trećem (drugom ponovljenom) postupku koji se na Županijskom sudu u Sisku vodi protiv **opt. Rade Miljevića (zločin na brdu Pogledić pored Gline)**, posljednje ročište održano je 5. travnja 2011. Slijedeće ročište treba biti zakazano pisanim putem.

Optuženik se brani sa slobode. U pritvoru se nalazio od 10. ožujka 2006. godine, no u prosincu 2010. pritvor je ukinut zbog isteka maksimalnog roka trajanja.

3. U postupku koji se na Županijskom sudu u Vukovaru vodi protiv **opt. Ilije Vorkapića (zločin u Lovasu)** za kaznena djela genocida iz čl. 119. i ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH posljednje ročište glavne rasprave održano je krajem prosinca 2010.

Optuženi Vorkapić brani se sa slobode.

b) Praćene sjednice na Vrhovnom sudu RH

Tijekom izvještajnog razdoblja na Vrhovnom sudu RH bile su zakazane sjednice vijeća u dva predmeta:

- u postupku **protiv opt Gorana Zjačića (zločin u Frkašiću II)** sjednica vijeća VSRH bila je zakazana za dan 11. svibnja 2011. godine. Zbog proceduralnih pogrešaka VSRH ukinuo je prvostupanjsku presudu Županijskog suda u Gospiću od 25. veljače 2010. kojom je opt. Zjačić bio proglašen krivim za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH i osuđen na 7 godina zatvora.

Optuženiku se stavlja na teret da je od početka svibnja 1994. do 5. kolovoza 1995., kao pripadnik čete Vojne policije 15. korpusa tzv. Vojske RSK, u zatvoru za ratne zarobljenike koji se nalazio u zgradi osnovne škole u Frkašiću, gdje su bili zatvoreni ratni zarobljenici pripadnici HV, HVO te Armije BiH, na dane kada je vršio stražarsku službu ratne zarobljenike, kršeći pravila međunarodnog prava, mučio i prema njima nečovječno postupao i nanosio im velike patnje i ozljede tjelesnog integriteta i zdravlja.

- dana 8. lipnja 2011. održana je sjednica vijeća VSRH u predmetu **optuženih Željka Šuputa i Milana Panića (zločin u Korenici)**. Prvostupanjskom presudom Županijskog suda u Rijeci od 3. listopada 2008. optuženici su proglašeni krivima za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ-a RH (zlostavljanjem ratnih zarobljenika) te su im izrečene kazne zatvora (opt. Šuputu u trajanju od 4 godine, a opt. Paniću od 3 godine i 6 mjeseci). Odluka VSRH nije nam poznata.

Podignute optužnice i podneseni istražni zahtjevi

Prema priopćenjima županijskih državnih odvjetništava, tijekom svibnja i lipnja podignuto je nekoliko optužnica.

Između ostalih, u lipnju je ŽDO u Zagrebu pred Županijskim sudom u Zagrebu podiglo optužnicu protiv **Tomislava Merčepa**. Tereti ga se da je od listopada do prosinca 1991. kao zapovjednik pričuvne postrojbe MUP-a RH stacionirane u Pakračkoj Poljani i na Zagrebačkom velesajmu te kao savjetnik u MUP-u RH osobno naređivao nezakonita lišavanja slobode, mučenja i ubojstva civilnih osoba te, znajući da njemu podređeni neovlašteno lišavaju slobode, plačkaju, zlostavljaju, tjelesno povrjeđuju i ubijaju civile, propustio poduzeti mjere da to spriječi i time pristao na posljedice njihovih protupravnih radnji, pa su njemu podređeni na području Kutine, Pakraca i Zagreba nezakonito lišili slobode 53 osobe, od kojih su 43 ubijene, 3 se vode kao nestale, dok su ostale osobe preživjele mučenja i zlostavljanja.

ŽDO u Šibeniku podignulo je optužnicu protiv **dvojice pripadnika vojne policije Hrvatske vojske** koje se tereti da su u lipnju 1992. u Nos Kaliku iz vatrenog oružja ubili jednog ratnog zarobljenika, a ŽDO u Osijeku je podiglo optužnicu protiv **petorice bivših pripadnika srpskih postrojbi** kojima se stavlja na teret zlostavljanje zarobljenih i teško ranjenih policajaca Policijske uprave Osijek početkom svibnja 1991. u Borovu Selu.

Podnijeto je i nekoliko zahtjeva za provođenje istrage, između ostalih i protiv **Đure Brodarca** (u inkriminirano vrijeme načelnika PU Sisak, načelnika štaba Zapovjedništva banijsko-kordunskog

područja i člana Regionalnog kriznog štaba za Sisak i Baniju), **Vladimira Milankovića** (zapovjednika djelatnih i pričuvnih postrojbi PU Sisak) i **Drage Bošnjaka** (pripadnika specijalne jedinice PU Sisak "Vukovi"). Tereti ih se za neovlaštene i nasilne ulaske u kuće pripadnika srpske nacionalnosti, nezakonite pretrage, uhićenja i odvođenja u improvizirane zatvore, psihičko i fizičko zlostavljanje, nanošenje teških tjelesnih ozljeda, čemu je bilo izloženo najmanje 69 civila, od čega je 31 osoba usmrćena.

Pored toga, istražni zahtjevi podnijeti su i protiv **trojice bivših pripadnika 7. gardijske brigade HV-a**, radi osnovane sumnje da su u listopadu 1995. za vrijeme vojne akcije „Južni potez“ na području između Mrkonjić Grada i Banja Luke (BiH) usmrtili više nepoznatih civila; protiv **jedne osobe**, bivšeg pripadnika HV-a, radi osnovane sumnje da je tijekom rujna i listopada 1995. u okolici Mrkonjić Grada (BiH) usmrtio tri nepoznate civilne osobe.

Zbog osnovane sumnje da su počinili zločine podneseno je i nekoliko istražnih zahtjeva protiv pripadnika srpskih postrojbi. **Osam osoba** sumnjiči se za počinjenje ratnog zločina protiv civila i ratnih zarobljenika u zatvoru u Staroj bolnici u Kninu; **jedna osoba** sumnjiči se za zločine počinjene nad civilima u Borovu Selu, nezakonito zatvorenima nakon pada Vukovara, ispitivanima i zlostavljanima, od kojih je 38 i ubijeno; **jedna osoba** sumnjiči se za zločine počinjene u Čelijama tijekom 1991. godine.